

МІНІСТЕРСТВО НАУКИ І ОСВІТИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І.І. МЕЧНИКОВА
Кафедра теоретичної і прикладної фонетики англійської мови

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор

МАЙЯ НІКОЛАЄВА

Вересень

2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ВАРІАТИВНОСТІ
МОВЛЕННЯ**

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)

Галузь знань: В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Спеціальність: В11 Філологія

Освітня кваліфікація : Доктор філософії з філології

Освітньо-наукова програма: «Філологія»

ОНУ

2025

Робоча програма навчальної дисципліни «Проблеми та перспективи територіальної варіативності мовлення». Одеса: ОНУ, 225. 15 с.

Розробник Нектар Григорян кандидат філологічних наук доцент, доцент кафедри теоретичної і прикладної фонетики англійської мови

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри теоретичної і прикладної фонетики англійської мови

Протокол № 1 від. "29" серпня 2025 р.

Завідувач кафедри _____ (Наталія БІГУНОВА)

Погоджено з гарантом ОНП
«Філологія» _____ (Валерія НЕКЛЕСОВА)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету романо-германської філології

Протокол № 1 від. "28" серпня 20__ р.

Голова НМК _____ (Олена ГРИГОРОВИЧ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри теоретичної і прикладної фонетики англійської мови

Протокол № ____ від. "____" _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри теоретичної і прикладної фонетики англійської мови

Протокол № ____ від. "____" _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>Денна форма навчання</i>	<i>Вечірня форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 змістових модулів – 2	Галузь знань: <i>03 Гуманітарні науки</i> Спеціальність <i>035 Філологія</i> Рівень вищої освіти: <i>третій (освітньо-науковий)</i>	<i>Дисципліна вільного вибору</i>	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		2-й	2-й
		<i>Семестр</i>	
		3-й	3-й
		<i>Лекції</i>	
		12 год.	12 год.
		<i>Практичні</i>	
		10 год.	10 год.
		<i>Лабораторні</i>	
		-	-
		<i>Самостійна робота</i>	
		68 год.	68 год.
		Форма підсумкового контролю: <i>Залік</i>	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – ознайомити аспірантів з варіативним характером англійського мовлення, діалектними та інтерферентними ознаками територіального варіювання мовлення; сформувані необхідні теоретичні знання і практичні навички для здійснення самостійного фонетичного дослідження.

Завдання: викладення основних варіантів англійського мовлення; аналіз сучасних фонологічних напрямків у розвитку діалектології та соціофонетики; поглиблення, узагальнення та систематизація теоретичних знань аспірантів з англійської інструментальної фонетики.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів нижчезазначених компетентностей:

Інтегральної компетентності:

Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі філології у процесі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

а) загальних компетентностей (ЗК):

- **ЗК-1.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, генерування нових ідей.
- **ЗК-2.** Здатність до пошуку, систематизації та критичного аналізу інформації з різних джерел.

б) фахових компетентностей (ФК):

- **ФК-1.** Здобуття глибинних знань у галузі філології, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових філологічних знань, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.
- **ФК-2.** Здатність збирати дані для філологічного дослідження, систематизувати та інтерпретувати їх.
- **ФК-3** Здатність аналізувати філологічні явища з погляду фундаментальних філологічних принципів і знань, класичних та новітніх дослідницьких підходів, а також на основі відповідних загальнонаукових методів.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН-1. На основі системного наукового світогляду аналізувати складні явища суспільного життя, пов'язувати загально філософські проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності, застосовувати емпіричні й теоретичні методи пізнання.

ПРН-2. Знати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні і практичні проблеми в галузі дослідження.

ПРН-3. Уміти проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію.

ПРН-4. Обирати адекватну предмету філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології.

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен

знати: основні тенденції розвитку соціофонетики і діалектології; методологічне підґрунтя сучасної фонології у руслі мовознавства; основні методи лінгвістичного та фонетичного аналізу, які застосовуються при аналізі мовних фактів та явищ

вміти: застосувати комплексний підхід до наукового філологічного дослідження; визначати оптимальні методи аналізу мови та мовлення; використовувати отримані фундаментальні знання і практичні навички на всіх етапах виконання науково-дослідної роботи, включаючи пошук необхідної інформації, планування експерименту, безпосереднє виконання роботи та обговорення отриманих результатів, формулювання теоретичних висновків; використовувати теоретичні знання у власних наукових дослідженнях.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Варіативність англійських типів і варіантів вимови. Територіальна варіативність англійської вимови на Британських островах

Тема 1. Диглосія, білінгвізм, інтерференція та їх прояв в мовленні мешканців Ірландії і Шотландії. Регіональна варіативність мовлення шотландців. Діалекти, варіанти мови, типи вимови на Британських островах.

Тема 2. Стандартний варіант англійської вимови RP (Received Pronunciation) та його різновиди.

Тема 3. Основні фонетичні особливості (сегментні і суперсегментні) валлійської вимови. Сегментні і просодичні особливості мовленнєвої поведінки ірландців.

Тема 4. Типи вимови сучасного RP – Estuary English (діалект гирла Темзи). Молодіжне мовлення, сучасні тенденції.

Змістовий модуль 2. Варіанти англійської вимови за межами Великої Британії

Тема 5. Сучасний стан лінгвістичної ситуації в США. Діалекти Півдня, Півночі і Центру.

Тема 6. Фонетико-фонологічні особливості австралійського варіанта англійської мови. Просодичні портрети сучасних австралійців.

Тема 7. Територіальна варіативність англійської вимови в Канаді. Мовлення представників різних вікових і гендерних груп.

Тема 8. Інтерферентні ознаки мовлення канадійців українського походження. Мовленнєва поведінка.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Вечірня форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п/с	лаб	ср			л	п/с	лаб
Змістовий модуль 1. Варіативність англійських типів і варіантів вимови. Територіальна варіативність англійської вимови на Британських островах										
Тема 1. Диглосія, білінгвізм, інтерференція та їх прояв в мовленні мешканців Ірландії і Шотландії. Регіональна варіативність мовлення шотландців. Діалекти, варіанти мови, типи вимови на Британських островах.	7	1	1		5	7	1	1		5
Тема 2. Стандартний варіант англійської вимови RP (Received Pronunciation) та його різновиди.	7	1	1		5	7	1	1		5
Тема 3. Основні фонетичні особливості (сегментні і суперсегментні) валлійської вимови. Сегментні і просодичні особливості мовленнєвої поведінки ірландців.	9	2	2		5	9	2	2		5
Тема 4. Типи вимови сучасного RP – Estuary English (діалект гирла Темзи). Молодіжне мовлення, сучасні тенденції.	9	2	2		5	9	2	2		5

Разом за змістовим модулем 1	32	6	6		20	32	6	6		20
Змістовий модуль 2. Варіанти англійської вимови за межами Великої Британії										
Тема 5. Сучасний стан лінгвістичної ситуації в США. Діалекти Півдня, Півночі і Центру.	14	1	1		12	14	1	1		12
Тема 6. Фонетико-фонологічні особливості австралійського варіанта англійської мови. Просодичні портрети сучасних австралійців.	14	1	1		12	14	1	1		12
Тема 7. Територіальна варіативність англійської вимови в Канаді. Мовлення представників різних вікових і гендерних груп.	15	2	1		12	15	2	1		12
Тема 8. Інтерферентні ознаки мовлення канадійців українського походження. Мовленнєва поведінка.	15	2	1		12	15	2	1		12
Разом за змістовим модулем 1	58	6	4		48	58	6	4		48
Усього	90	12	10		68	90	12	10		68

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття навчальним планом не передбачені.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна / вечірня
1.	Тема 1. Диглосія, білінгвізм, інтерференція та їх прояв в мовленні мешканців Ірландії і Шотландії. Регіональна варіативність мовлення шотландців. Діалекти, варіанти мови, типи вимови на Британських островах.	1 / 1
2.	Тема 2. Стандартний варіант англійської вимови RP (Received Pronunciation) та його різновиди.	1 / 1
3.	Тема 3. Основні фонетичні особливості (сегментні і суперсегментні) валлійської вимови. Сегментні і	2 / 2

	просодичні особливості мовленнєвої поведінки ірландців.	
4.	Тема 4. Типи вимови сучасного RP – Estuary English (діалект гирла Темзи). Молодіжне мовлення, сучасні тенденції.	2 / 2
5.	Тема 5. Сучасний стан лінгвістичної ситуації в США. Діалекти Півдня, Півночі і Центру.	1 / 1
6.	Тема 6. Фонетико-фонологічні особливості австралійського варіанта англійської мови. Просодичні портрети сучасних австралійців.	1 / 1
7.	Тема 7. Територіальна варіативність англійської вимови в Канаді. Мовлення представників різних вікових і гендерних груп.	1 / 1
8.	Тема 8. Інтерферентні ознаки мовлення канадійців українського походження. Мовленнєва поведінка.	1 / 1
	Усього	10 / 10

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття навчальним планом не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ види завдань	Кількість годин денна / вечірня
1.	Тема 1. Диглосія, білінгвізм, інтерференція та їх прояв в мовленні мешканців Ірландії і Шотландії. Регіональна варіативність мовлення шотландців. Діалекти, варіанти мови, типи вимови на Британських островах. Ознайомлення з базовою та додатковою літературою.	5 / 5
2.	Тема 2. Стандартний варіант англійської вимови RP (Received Pronunciation) та його різновиди. Підготовка доповіді.	5 / 5
3.	Тема 3. Основні фонетичні особливості (сегментні і суперсегментні) валлійської вимови. Сегментні і просодичні особливості мовленнєвої поведінки ірландців. Підготовка до практичного заняття.	5 / 5
4.	Тема 4. Типи вимови сучасного RP – Estuary English (діалект гирла Темзи). Молодіжне мовлення, сучасні тенденції. RP (Received Pronunciation) та його різновиди. Підготовка до контрольної роботи за змістовим модулем 1.	5 / 5
5.	Тема 5. Сучасний стан лінгвістичної ситуації в США. Діалекти Півдня, Півночі і Центру. Підготовка доповіді з презентацією.	12 / 12

6.	Тема 6. Фонетико-фонологічні особливості австралійського варіанта англійської мови. Просодичні портрети сучасних австралійців. Підготовка до практичного заняття.	12 / 12
7.	Тема 7. Територіальна варіативність англійської вимови в Канаді. Мовлення представників різних вікових і гендерних груп. (експериментальне дослідження).	12 / 12
8.	Тема 8. Інтерферентні ознаки мовлення канадійців українського походження. Мовленнєва поведінка. Підготовка доповіді за темою. Підготовка до контрольної роботи за змістовим модулем 2.	12 / 12
	Усього	68 / 68

Неформальна освіта		
	Назва освітньої платформи, назва онлайн курсу, короткий опис, посилання	Дотично до теми (та/або компетентності, результати навчання, що формуються)
1.	Coursera - міжнародна онлайн-платформа, що об'єднує курси провідних університетів і компаній Viral Marketing and How to Craft Contagious Content – Вірусний маркетинг та створення контенту, що швидко шириться https://www.courser.org/learn/wharton-contagious-viral-marketing#modules https://www.edx.org/learn/memes/davidson-college-how-to-do-things-with-memes?index=product&queryId=c0d23a5c8649d869c4b64317ad5f9ad5f9a80&position=3 Після завершення надається сертифікат	Дотично до формування програмних результатів навчання: ПРН01. ПРН06. ПРН08. ПРН12.

Для зарахування в якості періодичного, поточного або фрагмента підсумкового контролю здобувач має подати документ, що підтверджує неформальну освіту, програму, зробити опис компетентностей та результатів навчання, сформованих під час неформальної освіти.

Викладач залишає за собою право перевірити сформованість перелічених компетентностей та результатів навчання.

9. Методи навчання

Словесні: лекції (проблемні, лекції з аналізом конкретних ситуацій), пояснення, дискусія, обговорення проблемних ситуацій;

наочні: ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації), презентація результатів власних досліджень;

практичні: тренувальні вправи, обмін думками (think-pair-share);
групова робота в аудиторії.

10. Форми контролю і методи оцінювання

(у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Методами оцінювання поточного та періодичного контролю є усне опитування, оцінювання доповідей, оцінювання виконання індивідуальних завдань, тестування, перевірка перебігу виконання завдань.

Підсумковий контроль: залік.

Критерії та шкала оцінювання: національна та ECTS

100 бальна шкала / Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
90 – 100 / A	Зараховано	Здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, розгорнуто, обґрунтовано та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей. Здобувач демонструє чітке знання відповідних категорій, їх змісту, розуміння їх взаємозв'язку, правильно формулює тлумачення відповідних понять, демонструє знання змісту передбачених програмою нормативно-правових актів, робить самостійні висновки. Здобувач вміє виявляти причинно-наслідкові зв'язки, самостійно знаходити додаткову інформацію та використовувати її для реалізації поставлених завдань, вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення знань.	Здобувач може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання практичних завдань, виконує практичні завдання не передбачені навчальною програмою, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.
85 – 89 / B	Зараховано	Здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій, самостійно аналізує, узагальнює і систематизує	Здобувач має стійкі навички виконання практичних завдань, правильно вирішує більшість практичних завдань.

		навчальну інформацію, але допускає неточності, які не є суттєвими для характеристики предмету питання та не впливають істотно на загальну характеристику того чи іншого явища (поняття).	
75 – 84 / C	Зараховано	Здобувач виявляє загалом високий рівень знань щодо всієї програми навчальної дисципліни, на достатньому рівні володіє навчальним матеріалом, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій, але не вміє самостійно аналізувати деякі питання, не повністю переконливо аргументувати свої відповіді, допускає незначні неточності.	Здобувач за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою навчальної дисципліни.
70 – 74 / D	Зараховано	Здобувач володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків. Здобувач знає основні поняття навчального матеріалу, але має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого та під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків та формулювання висновків.	Здобувач має елементарні навички виконання практичних завдань, правильно вирішує лише половину практичних завдань.
60 – 69 / E	Зараховано	Здобувач не повною мірою розуміє предмет навчальної дисципліни, наявні недоліки у розкритті змісту понять, категорій, закономірностей, назв та змісту нормативно-правових актів. Здобувач надає нечіткі характеристики відповідних явищ, викладає свої думки з істотним порушенням логіки подання матеріалу.	Здобувач може використовувати знання лише в стандартних практичних ситуаціях, має нестійкі навички виконання практичних завдань, робить багато суттєвих помилок.
35 – 59 / FX	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач не правильно розкриває сутність базових питань навчальної дисципліни, допускає суттєві змістовні помилки, володіє навчальним матеріалом поверхнево й фрагментарно, безсистемне виокремлює випадкові ознаки вивченого, не вміє сформулювати свою думку та викласти її в логічній послідовності, робити	Здобувач здатний виконати лише окремі практичні завдання за допомогою викладача. У здобувача відсутні сформовані уміння та навички.

		узагальнення та висновки.	
0 – 34 / F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач не знає основних положень навчальної дисципліни, не володіє навчальним матеріалом.	Здобувач виконує лише елементи практичних завдань, погребує постійної допомоги викладача.

11. Питання для поточного контролю

1. Білінгвізм та його різновиди. Особливості мовлення в країнах, де офіційно існують дві мови.
2. Диглосія. Диференційні ознаки диглосії та білінгвізму.
3. Основні ознаки інтерферентного мовлення.
4. Білінгвізм і диглосія в мовленні шотландців та ірландців.
5. Діалекти центральної та північної Шотландії.
6. Мовна ситуація в Шотландії.
7. Соціолінгвістична ситуація на Британських островах
8. Валлійський варіант англійської мови.
9. Сегментні особливості мовлення валлійців.
10. Просодичний портрет валлійців.
11. Соціальні фактори, які впливають на інтонацію мовлення.
12. Австралійська англійська основні просодичні особливості.
13. Сегментні характеристики мовлення австралійців.
14. Становлення ірландського варіанта англійської мови.
15. Історія і сучасний статус англійської мови в Канаді.
16. Становлення канадійського національного варіанта англійської мови.
17. Основні диференційні ознаки американської стандартної вимови.
18. Просодичні особливості Півдня США.
19. Просодичні особливості Північного регіону США.
20. Просодичний портрет сучасного австралійця.
21. Просодичний портрет сучасного канадійця.
22. Просодичний портрет сучасного валлійця.
23. Просодичний портрет сучасного ірландця.
24. Діалект скотс та його розповсюдження на території Шотландії.

25. Інтерферентні ознаки канадського варіанта англійської мови.
26. Вплив двомовності (англійської та французької мови) на мовленнєву поведінку кандійців.
27. Мовлення молодих шотландців в ситуації диглосії та білінгвізму.
28. Просодичні особливості мовлення молодих британців.
29. Вікові особливості мовленнєвої поведінки британців.
30. Вікові особливості мовленнєвої поведінки американців.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Денна та вечірня форми навчання

Поточний та періодичний контроль								Індивідуальне самостійне завдання	Сума балів
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T 5	T6	T7	T8	20	100
5	5	5	5	5	5	5	5		
Контрольна робота за змістовим модулем 1 – 20				Контрольна робота за змістовим модулем 2 – 20					

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Григорян Н. Р. Робоча програма навчальної дисципліни «Проблеми та методи експериментального дослідження звукового мовлення» Одеса: ОНУ, 20225. 15 с.

2. Григорян Н. Р. Силабус навчальної дисципліни «Проблеми та методи експериментального дослідження звукового мовлення». Одеса: ОНУ, 2022. 5 с.

14. Рекомендована література

Основна

1. Бацевич Ф.С. Глущенко В., Орел А. Нариси з лінгвістичної прагматики: Монографія. Львів: ПАІС, 2010. 336 с. Режим доступу: <http://dspace.nbuiv.gov.ua/handle/123456789/183566>
2. Білецька С. Ю. Варіативність просодичних параметрів в мовленні британської молоді (інструментальне фонетичне дослідження). Дис.... канд. філол. наук: 10.02.04. Одеса, 2017.
3. Бондар К. С. Мелодичні особливості мовлення представників шотландського варіанта англійської мови. *Записки з романо -германської філології*. Серія : Філологія. Випуск 1 (44) 2020. Одеса, 2020. С. 54-60.
4. Бондар К. С. Просодичні параметри регіональної варіативності скотс (scots). *Актуальні питання іноземної філології*. Серія: Філологія. Випуск 15. Волинь, 2022. С. 10-15.
5. Бубнов Д. В. Особливості мовленнєвої поведінки ірландців в ситуації двомовності. Дис... доктора філософії за спеціальністю 10.02.04 – германські мови. Одеса, 2021. 184 с.
6. Валігура О. Р. Лінгвокогнітивні і комунікативні основи фонетичної інтерференції (експериментально-фонетичне дослідження англійського мовлення українців). Дис. ... докт. філол. н.: 10.02.04, 10.02.15. Київ, 2010. 375 с.
7. Григораши В. С. Соціолінгвістична оцінка йоркширського діалекту. *Сучасні напрямки лінгвістичних досліджень міжкультурної комунікації та методики викладання іноземних мов*. Житомир: Видавництво ЖДУ імені І. Франка, 2013. С. 135-137.
8. Зінченко О. А. Фонетичні параметри усного мовлення чоловіків і жінок (експериментально-фонетичне дослідження на матеріалі німецького спонтанного мовлення). Автореф. дис.... канд. філол. наук: 10.02.04. Київ, 2011. 19 с.
9. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава: Довкілля, 2010. 844 с. Режим доступу: <http://irbis-buv.gov.ua>ulib>item>
10. Селіванова О.О. Основи теорії мовної комунікації. Черкаси: Видавництво Чабаненко Ю. А., 2011. 350 с. Режим доступу: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/3848/osnovyteoriyimovnoyikomunikaciyi.pdf>
11. Erik R.T. Sociophonetics. An Introduction. NY: Palgrave Macmillan, 2011. – 272 p.
12. Lamb W. Is there a future for regional dialects in Scottish Gaelic? *Linguistic attrition; Linguistic creation: a symposium at the University of Aberdeen*, 3 December 2011. Режим доступу: http://edinburgh.academia.edu/WilliamLamb/Papers/1196371/Is_there_a_future_for_regional_dialects_in_Scottish_Gaelic (дата звернення 27.02.2015)

Додаткова

1. Ладижеська С. Ю. Мелодійні особливості молодіжного мовлення в гендерному аспекті. Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. Одеса, 2016. Випуск 20, том 2. 218 с. С. 33-38.

2. Матієнко-Сільницька А.В. Соціальні чинники варіативності англійської вимови. *Scientific progress : innovations, achievements and prospects* : Proceedings of the 9th International scientific and practical conference (May 29-31, 2023). Munich, Germany, 2023. P. 410-415. URL: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2023/05/SCIENTIFIC-PROGRESS-INNOVATIONS-ACHIEVEMENTS-AND-PROSPECTS-29-31.05.2023.pdf>

3. Grygorash V. Prosodic Features of the Modern Yorkshire Dialect Speech. The Global English Teacher: Improving What Works and Fixing What Doesn't. Кіровоград: ПП «Центр оперативної поліграфії «Авангард», 2014. Р. 38 – 39.

Електронні інформаційні ресурси

1. British Council. <https://www.britishcouncil.org/>
2. Proz.com. Інтернет-спільнота та робочий простір для професіоналів, що працюють з мовами. URL: <https://www.proz.com/>